मधिश्रयति । हे उखे त्वं वायोर्घर्मः दीपकोऽन्तरिक्षलोकोऽसि । मातर्यन्तरिक्षे श्वसिति निश्वासवच्चेष्टां करोतीति मातरिश्वा वायुः ॥ घर्मः ॥ घृ क्षरणदीप्त्योः । घर्मो दीपकः । संचारस्थानप्रदानेन वायोर्दीपकोऽभिव्यञ्जकोऽन्तरिक्षलोकः । हे स्थालि तवोदरेऽप्यन्तरिक्षरूपस्यावकाशस्य वायुसंचारस्य सद्भावात्त्वमपि वायोर्घर्मरूपासि ॥ द्यौरसि पृथिव्यसीति पूर्वमन्त्रे लोकद्वयरूपत्वमुखाया उक्तम् । अत्र मातरिश्वनो घर्मोऽसीत्यन्तरिक्षलोकरूपत्वमुच्यते । तस्मादिषां त्रयाणां लोकानां धारणात् विश्वधा असि । विश्वं दधातीति विश्वधाः । विश्वधारणसमर्थासि लोकत्रयरूपत्वात् । किं च । परमेण धाम्ना उत्तमेन बहुक्षीरधारणसामर्थ्यरूपेण तेजसा हे उखे त्वं दृंहस्व दृढा भव त्वन्निष्ठस्य क्षीरस्य गलनं वारयितुम् । अन्यथा भग्नायास्तव छिद्रेण क्षीरं गलेत् । दृहि वृहि वृद्धाविति [धा° १७. ८४.] धातुर्यद्यपि वृद्ध्यर्थस्तथापि दार्ढ्ये सति भङ्गाभावेन चिरमवस्थानाद्दार्ढ्यं नाम कालवृद्धिरेव भवति । किं च हे उखे मा द्वाः कुटिला मा भव । द्वृ कौटिल्ये । यद्युखा कुटिला भवेत्तदानीमवाङ्मुखायां (33.) सत्यां तत्स्थं क्षीरं गलेत् । अतः क्षीरधारणाय दार्ढ्यमकौटिल्यं चार्थ्यते । किं च । ते यज्ञपतिस्त्वत्सम्बन्धी यजमानो मा द्वार्षीत् कुटिलो मा भूत् । त्वन्निष्ठक्षीरस्कन्दनेनानुष्ठानविघ्न एव यजमानस्य कौटिल्यं तच्च त्वदीयेन दार्ढ्येन कौटिल्याभावेन च न भविष्यतीति प्रार्थ्यते ॥ २ ॥

a. वसोः पवित्रमसि शतधारं वसोः पवित्रमसि सहस्रधारम् । b. देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्वा । c. कामधुक्षः ॥३॥

का° [४. २. २१.] वसोः पवित्रमिति पवित्रमस्यां करोत्युदग्वेति । अस्यामुखायां स्थापनीयस्य पवित्रस्य प्रागग्रत्वं सामान्यतः प्राप्तमिति सिद्धवत्कृत्योदग्ग्रत्वं (34.) विकल्प्यते ॥ हे शाखापवित्र वसोरिन्द्रदेवतानिवासहेतोः पयसः शोधकं पवित्रं त्वमसि । पवित्रेण व्यवधाने सति क्षीरेण सह स्थाल्यां पततां तृणपर्णादीनां प्रतिबध्यमानत्वात्पवित्रस्य क्षीरशोधकत्वम् । किंभूतं पवित्रम् । शतधारम् । शतसंख्या धारा यस्मिन् । तथा सहस्रधारम् । सूक्ष्मैः पवित्रछिद्रैः स्थाल्यां पतन्तीनां क्षीरधाराणां शतसहस्रसंख्याकानां सद्भावाच्छोदकत्वमार्द्रतुम् । वसोः पवि-